

Salır Gazan we Itemjek

Category: Goşgular, Kitapcy

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Salır Gazan we Itemjek SALIR GAZAN VE İTEMCEK

(Gölce-Buluşma) Türkmenistan Derlemesi

*Türkmenistan derlemesi,
Sözlü geleneğin sesi.
Salır Kazan etrafında,
Şekillenen bir hikâye.*

Hikâye dedik de, bir macera Kazan'dan;
Hak razı olsun: Anlatandan, derleyenden,
Emek verip yazandan.
Varlığı varlığımız, Özü özümüzdür;
Masal olmasında,
İster bir destan, ister olsun bir hikâye.

Senpul-Serpul denilen yer,
Ne Kafdağı ne de Fizan.
Yetiştirmiş yiğit bir er,
Bizim soydan Salır Kazan.

Sığınmadan bahaneye,
Helallik verip haneye,
Gitmek ister ol Kâbe'ye,
Fırlar yaydan Salır Kazan.

Uçarak bin bir kanatlı,
Kuşanışı Türk pusatlı,
Arkasından gelir atlı,
Sorar beyden Salır Kazan.

“Hayırdır be bre yiğit? ”
“Kazan Bey geriye dönün,
Yağmacılar arkanızdan baskın yaptı;
Almak için malınızı, yağma ederler obanızı.”

Kazan'ın gözlerindeki parıltı söner;

Adamlarına döner:

''Ziyareti gerçekleştirseydik

Daha ne belalara rastlayacaktık kim bilir,''

Der. Kır atın dizginlerini çevirir obasına.

Evine gelir bakar ki hanımı gözü yaşlı:

Hele söyle n'oldu sana şah kızı,

Bey diye ağıtın gönlüme sızı...

Güreşip almıştım alnıma yazı,

Duyunca haberi döndüm de geldim.

Sen pehlivan idin ben Koca Kazan,

Yırtılan yer idi meydandı tozan,

Böyle bir ceylanı Hak idi yazan,

Ateşler içinde yandım da geldim.

Hatunu der ki:

''İtemcek denilen yağmacı obanı bastı,

Perişan etti bizi, bellidir kastı...''

Kazan düşünürken bir çare,

Bir aksakal gelir avare.

Olsun diye bir fikir;

İtemcek nerededir,

Onunla nasıl baş edilir, anlatır bir bir:

''İtemcek Amuderya'nın ortasında bir adada yaşar;

Ünlü bir eşkıya,

Tılsımlı sihirbazdır.

Kalabalık askeri vardır,

Barınakları ırmağın kenarında bir mağaradır.

Önce onlarla karşılaşırırsın derler ki:

'Bizimle cüz, satranç, çelik-çomak oyna.'

Oyuna dalarsan yakalarlar, kılıç alır canını,

Şorlatırlar oluk oluk kanını.

Olma sakın haşır neşir,

Kılıcını işlet kol kopar, baş düşür.

Atlarının içinde karnı ak alaca akıtmalı bir at vardır;

Ördek gibi yüzer onu al, seni adaya çıkartır,
İtemcek'i bulursun, kellesini alırsın.''

Salır Kazan Aksakala ''Tanrı saklasın'' der;
Pusatlanır atlanır, yol tepip gece gündüz
Yoldaş olur güneşe aya,
Sonunda varır Amuderya'ya.

Irmak kenarında sürerken atın,
Şerrine sığınmış nice pusatın,
Uğrular görünür alınmış satın,
Karşılatır Kazan Han'ın heybeti.

Anlarlar ki tekin değil er kişi,
Bilmezse oyuna gelir kör kişi,
Teklif eder başlarından bir kişi,
Başlar söze önce ederek methi.

Salır kulak asmaz gelen çağrıya,
Fırsat vermez onca kanlı uğruya,
Diler kara polat topun doğruya,
Kurdun pençesine boğdurur iti.

Kır atın toynağı toz sürer yerden,
Baş düşürüp kan şorlatır kâfirden,
El aman dileyip kesilen ferden,
Gösterir tavlayı gösterir çiti.

''Aman beyim aman, kıyma bizlere,
Al istediğin atlar senin olsun'' derler,
Boyun eğerler.
Kazan: ''Karnı ak alaca tulparı getirin'' der.
Askerler derhal getirip verirler.
Sıçrayıp biner tulpara,
Dalar Amuderya nehrine.
İtemcek haber alır,
Sihirle dondurur suyu.
Halka şeklinde üçayaklı ocak demiri yaratır,
Boynundan geçirip yakalamak ister;

Kayması için buzun üstünden fırlatır.
Kazan maharetini gösterir, kurtarır kendisini,
Öldürmek için hinoğlu hini.

Ak ala tulparla çıkar karaya,
Girer mi Vuslat'î o an araya,
Düşer İtemcek'in başı oraya,
Anlar ki yenilmez kartalın eti.

Osman ÖJAL. Goşgular